

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Opvs De Iudiciis Divinis, Qvae Devs In Hoc Mvndo Exercet

Accessit index concionatorius in omnes totius anni dies Dominicos &
Festos, ab ipso Auctore confectus

Stengel, Georg

Ingolstadii, 1651

14. Quàm horrendæ fuerint tenebræ, quibus Ægyptij fuere puniti?

urn:nbn:de:hbz:466:1-45686

sentires? tu verò mirabili prudentia subintulisti, quod usque adeò penetrabilibus mentis mea inhaesit, ut nulla obliuione deleri, nulla unquam valeat mortis imagine deleri. Offusi enim tenebris ipsi erramus, orbem solis undiquaque, & ex aquo occupante caligine: & postquam repurgatio, & restitutio facta est, Luna ad Solis diametrum conuersa aufugit. Et tunc quoque regulam Philippi Aridei assumpsimus. Cumq; reperissemus, quod & erat notissimum, eo tempore, solem eclipsis molestias laboresq; minime perpeti debuisse, ac nihilominus Lunam ab occidente solarem splendorem pullis nigrantibusq; velis obduxisse: cum soleat ex occidua parte solem ingredi: tunc autem opifices lucis thesauros caliginibus, quas ipsa genuerat, ad occiduos usque solis fines, peruagata (ut ipsi putauimus) occultauit: Cum tamen, & luna tempus decesset, nec coitus vicinum tempus esse, cognosceretur. Aio ad te (neque enim adhuc mysterij tanta rei conscius eram) O ingentis prudentia promptuarium, quid, inquam, o Doctrina speculum, Apollophanes, his secretis adscribis? Ad haec, nescio quo pacto, diuino quodam afflatu, & non humani sensus sermone subintulisti: Haec, o bone Dionysi, diuinarum vicissitudines sunt rerum. Denique verò adnotatum diligenter, feris diem, & annum annuntiatione, quam sacer Paulus nostris attētis auribus infudit, consentientibus signis conspiciere, & concordare expertus, manus veritati submisit, & ex falsitatis nexibus subabsolutus, quam quidem veritatem mirifice effero, quam & tibi communico. Hæc de se S. Episcopus Dionysius, & de Apollophane: quibus vtrisque voluit ille, qui lucem habitat inaccessibilem, per tenebras innotescere; & vni quidem innotuit, alter verò, quia, in ipsis tenebris, tenebras suas magis, quàm lucem amauit, veteri amico occasionem præbuit, per eas ipsas tenebras, diuinam lucem prædicandi. Itaque non solum solis splendore, per aërem diffuso, sed ipso etiam solis defectu, & caligine utitur DEVS, ad fidei lumen mortalibus inferendum. Qui enim à luce non dependet, illi perinde est, de quauis re illuminare.

XIV.

Exod. 10. 21.

Quamquam non raro his etiam instrumentis utitur, tam ad feruos suos illustrandos, quàm ad obscurandos hostes, & plectendos; docendisque, & quas olim in inferno passuri sint, & quas iam, in animo tenebras patiantur. Quem in finem, dixit Dominus ad Moysen: *Extende manum tuam in caelum, & sint tenebrae super terram Aegypti tam densa, ut palpari queant. Extenditque Moyses manum*

manum in calum, & facta sunt tenebrae horribiles, in vniuersa terra Ægypti, tribus diebus. Nemo vidit fratrem suum, nec mouit se de loco, in quo erat, vbiunque autem habitabant filij Israel, lux erat. Vbi plura sunt consideratione digna. 1. Tenebras has non accidisse, absentia Solis, sereno enim die, repente offusa sunt; quæ diurnæ, vt magis insolitæ, quàm nocturnæ, ita fuere etiam mirabiliores. 2. Nec accidisse defectu maiore solis, seu eclipsi; conspecta enim essent tunc aliorum siderum lumina, cum tamen Ægyptij omni lumine priuati memorentur, nec potuisset eclipsis naturalis vel vnâ horam, ne dum tribus diebus perdurare. Præterquam, quod non in Ægypto tota, sed vbiq; eclipsis soleat esse & generalis. 3. Verisimilius loqui Philonem, cuius hæc sunt: *Sereno die, repente offusa sunt tenebrae, continuis densisq; nubibus calum subtexitibus, & nimia constipatione, interclusis radijs siderum, vt dies nihil differret à nocturna caligine.* Ob quam caliginosi aëris densitatem dicitur, alio loco: *Nec siderum limpida flamma illuminare poterant, noctem illam horrendam.* 4. Hinc etiam, ob eandem spissam multorum crassissimorumque vaporum eleuationem, aër ita fuit condensatus, vt tactum admitteret, fieretque palpabilis. Neque enim aliter tenebræ esse palpabiles potuerunt; cum corpus esse debeat, quod palpatur, non priuatio; neque tenebræ tactu, sed visu percipiantur; oculis, non manibus, deprehendendæ. Certè ob magnitudinem obscuritatis, homines, more cæcorum, palpando parietes ingredi cogebantur. 5. Ob hanc caliginem & diurnam, diurnamque noctem, *Nemo vidit fratrem suum:* non quia impedita erat oculorum acies, quasi essent Ægyptij cæcitate percussi, vt Sodomitis, & militibus regis Syriæ contigit. Medio enim non lucido, aut pellucido, nemo quidquam, nisi noctuæ aut felis oculos habeat, videt. Quemadmodum, in Sicilia etiam euenisse scribit Cicero, his verbis: *Nos tenebras cogitemus tantas, quanta quondam, eruptione Æthnaeorum ignium, finitimas regiones obscurauisse dicuntur, vt per biduum nemo hominem homo agnosceret. Cum autem, tertia die, sol luxisset, tunc, vt renixisse sibi viderentur.* 6. Ob hanc ipsam aëris densitatem, ignis nulla vis poterat illis lumen præbere. Adeoq; non iuuabat, faces, tedas, lucernas, cereos, aut lampades accendere, in remedium tenebrarum; vel quia omne lumen artificiosum

Philo. lib. 2.
de vita Moy-
sis.

Sapi. 17. 5.

Gen. 19.
4. Reg. 6.

Cic. lib. 2. de
Nat. Deor.

Sapi. 17. 5.

fum illico extinguebatur; sicut fit in metalli fodinis, quando aër non ventilatur: vel quia caligo illa ita fuit densa, vt cuiuslibet lucis aspectum auferret, nec ab vilo lumine posset penetrari. 7. Ob hanc causam, nemo mouit se de loco, in quo erat, toto illo tri-duo. Putant nonnulli, penitus immobiles fuisse; alij, de loco, in locum non migrasse; alij, de domo in domum non egressos; Philo, non esse ausos se mouere loco, ne offenderent; aut, si necessitates corporales vrgerent, agrè ingredi potuisse, & non, nisi parietibus palpatis; ac instar cochleæ cornua protendentis, quauis re obuia, iterum sub testam reuocada. Quod vtique tenebris ascribi potest. Crassius illud est, quod nonnulli putant, tantam fuisse crassitiem densitatè que aëris, vt, cum aspectu lucis, motum progressuum impediret. Non impediisset gressum tantummodo, sed ipsam etiam respirationem; cum vel aqua suffocet, quam tamen possumus superare gradiendo. Verissimè dicitur, Ægyptios, præ metu, se non ausos esse mouere. Metum tenebræ conciliabant, & in tenebris auditi horribiles sonitus, & visa monstrifica. *Sonitus*, ait Scriptura, *descendens, perturbabat illos, & persone tristes illis apparentes, pauorem illis præstabant; & transitu animalium, & serpentium sibilatione commoti tremebundi peribant.* Ob has causas pauefacti, metuebant, si se mouerent, ne quàm primùm perirent. Itaque

Sapi. 17. 4.

Ibid. v. 18.

Sapi. 17. 6.

Ibid. v. 1.

XV.

Ibid. v. 20.

Exod. 10. 23. nox.

Talibus tenebris aër contumacem superbiam puniuit; cum interea *omnis orbis terrarum limpido illuminabatur lumine, & non impeditis operibus continebatur: solis autem illis superposita erat gravis* Et quod plus est, in ipsa Ægypto, *ubicunque habitabant filij Israël,*